

DELLO

Študijska knjižnica
Via Geppa 9
TRIESTE

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Vlada oporeka deželi pristojnost za reševanje vprašanj slovenske narodne manjšine

12. marca t.l. je bila izročena kancliji razsodba Ustavnega sodišča št. 14/1965, s katero se je končal postopek, ki ga je 26. oktobra 1964 sprožil predsednik ministrskega sveta proti nekaterim členom pravilnika deželne skupine Furlanije-Juljske krajine z dne 30. julija 1964.

Na tem mestu nas razsodba zanima samo zaradi ene točke, t.j. v zvezi z 2. odstavkom člena 23 pravilnika, v katerem se je predvidevalo, da se lahko osnuje svetovalniška skupina tudi z enim samim članom pravilnika deželne skupine. Furlanije-Juljske krajine vključeno priznanje obstoja slovenske narodne manjšine, čeprav v postranski in nebitveni zadevi) skušajo povleči vsesplošni zaključki o kompetencah naše dežele).

Predsednik ministrskega sveta, t.j. posl. Aldo Moro, je v svoji pritožbi navedel, da 2. odstavek člena 23 pravilnika nasprotuje načelu enakopravnosti med deželnimi svetovalci in členu 16 Po-

Na 2. strani objavljamo izjavo deželne komisije KPI.

sebnega statuta dežele, ki predvideva, da svetovalci predstavljajo vso deželo brez mandatne omejitve.

Ustavno sodišče se ni hotelo izreči o specifičnosti pritožbe, pač pa je uveljavilo načelo »preliminarnega značaja«. Ustavno sodišče ne osporava deželni svetu pravice, da uredi vprašanje sestave svetovalniških skupin, kakor misli, da je pravilno za svoje notranje delovanje. A takoj zatem trdi, da omenjena norma zaradi svoje izrednosti zasleduje popolnoma drug cilj, t.j. »posebno zaščito v korist slovenske etnične manjšine«. »To pa — pravi razsodba — ni bilo dovoljeno svetu. Sodišče je večkrat podčrtalo, že s svojo razsodbo št. 32/1960, da pritiče le državi diktiranje določb o zaščiti etnično-jezikovnih manjšin«. Zaradi tega, podčrtuje razsodba, dežele nimajo v pomanjkanju točnih ustavnih določil nobene pravice na tem območju. Zaključek razsodbe po tem vprašanju se glasi: »Statut Furlanije-Juljske krajine ne le ne daje deželi kompetenco v takšni snovi, pač pa uveljavlja (člen 3) splošno načelo enakosti v pravicah in ravnanju vseh državljanov, ne

glede na jezikovno skupino, kateri pripadajo. In to je dovolj, da se zaključi, da člen 23 pravilnika v svojem pritožbi deležnem delu presega kompetenco deželne skupine».

Če poblize proučujemo motivacijo razsodbe Ustavnega sodišča, prihajamo do težkih zaključkov. Nočemo na tem mestu načeti teoretičnega formalno-pravnega postopka proti trditvam razsodbe, čeprav bi nam prav zadnji odstavek dajali obilo argumentacije, da bi lahko sprevergli trditve prečastitih očetov, ki so razsodbo napisali, odobrili in podpisali. Sklicevanje, namreč, na člen 3 Posebnega statuta naše dežele, da bi se dokazalo, kako naša dežela, naj ne bi imela nobene kompetence v zvezi z rešitvijo vprašanj slovenske narodne manjšine, je popolnoma iz trte izvito, ker ravno člen 3 Posebnega statuta postavlja na zelo krhke temelje ne samo argumentacijo Ustavnega sodišča, marveč tudi in predvsem razsodbo samo v zvezi z »zloglasnim« členom. Tokrat juristična logika peša in peša prav tam, kjer ne bi nikoli smela pešati.

A nas zanima predvsem politični pomen te razsodbe. Z po našim mnenju iz trte izvito interpretacijo člena 3 Posebnega statuta avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine se hoče onemogočiti, da bi naša dežela imela kompetence nad vprašanji slovenske narodne manjšine. Zaradi tega nas toliko ne zanima pravniška interpretacija, ki se marsikdaj opira na kako piko in vejico, pač pa *politična volja*, ki stoji za to interpretacijo. In ta politična volja je prišla prvič in predvsem do izraza v pritožbi predsednika ministrskega sveta posl. Aldo Mora, nato v razsodbi Ustavnega sodišča. Zato mi ne krivimo toliko Ustavnega sodišča, kolikor ravno predsednika ministrskega sveta in vlado samo, ki se je nad členom 23 pritožila in tako dovolila, da se je na podlagi te pritožbe razvila interpretacija, ki postavlja v dvom člen 3 Posebnega statuta, t.j. nekega ustavnega zakona, predvsem pa načelo, da se mora dežela s posebno avtonomijo zanimali za vse prebivalstvo, v tem primeru za tiste posebne potrebe nekega dela tega prebivalstva, ki je slovenske narodnosti in ima svoje posebne potrebe, posebne probleme. Negirati naši deželi kompetenco po nerešenih in odprti vprašanjih slovenske manjšine (poudarjamo: 20 let po zmagoviti vojni proti nacifšizmu — in to sklicevanje naj ga ne karakterizirajo sovražniki in nasprotniki Slovencev kot retoriko in demagogijo!), pomeni v veliki meri postaviti v dvom celo posebno avtonomijo naše dežele, ki je dobila svoj Posebni statut prav in predvsem zaradi

obstoja dela slovenskega naroda v njenih mejah. In to pomeni, po eni strani zožiti kompetence dežele, po drugi strani pa pustiti vprašanje ureditve pravnega položaja slovenske narodne manjšine brez nobenega konkretnega izhoda in brez konkretne perspektive.

Iz razsodbe je razvidno, da bi se morala država kot taka zanimali za ta vprašanja. A kaj je država napravila do sedaj v tej

K. ŠISKOVIC
(Nadaljevanje na zadnji strani)

Strupeni plini proti Vietnamcem

AMERIČANI so zagrešili strahoten zločin nad vietnamskim ljudstvom. Njihova vojska se je v svojih nastopih proti vietnamskim partizanom začela posluževati plina. Pravijo sicer, da plin ni smrtonosen, toda četudi bi bilo tako res, kdo more jamčiti, da ne bodo prizadeti občutili posledice kasneje?

Agresorji so torej kršili tudi mednarodne sporazume, ki prepovedujejo nastope s plini. Kljub temu pa je predstavnik ameriškega vojnega ministrstva trdil, da »metanje plina ne pomeni kršitve ženevskega sporazuma iz leta 1925 in da ni nasprotju z mednarodno prakso».

Vest o uporabi plinov je močno vznemirila svet. To dejanje, ki so ga zagrešili Amerikanci nedvomno pomeni nov in zelo velik korak naprej v pripravah na razširitev vojne sspada. Britanski laburistični poslanci so brž, ko so izvedeli za to kruto novico poslali ameriške mu zunanjemu ministru brzojavko, v kateri izražajo svojo grozo in ogorčenje. Odločno so protestirali tudi proti izjavi ameriškega veleposlanika v Saigonu, da ni »nobene omejitve za morebitno razširitev vojne v Vietnamu».

Tudi v Ameriki so se dvignili ogorčeni protesti proti uporabi plinov.

Skupina poslancev KPI je naslo-

vila zunanjemu ministru nujno interpelacijo, v kateri ga vprašuje ali je bil obveščen o uporabi plinov in napalm-bomb proti vietnamskemu ljudstvu in kaj namerava napraviti, da bi vplival na ameriško vlado, da takoj preneha s temi grozodejstvi. Med podpisniki interpelacije so poslanci Longo, Pajetta in poslanka Marija Bernetič.

Ko je na proslavi v čast sovjetskima kozmonavtomu Beljajevu in Leonovu govoril prvi sekretar KP SZ tov. Brežnjev, je poudaril, da Sovjetska zveza ne more dopuščati, da bi se zločini proti vietnamskemu ljudstvu še naprej množili. Mir je v veliki nevarnosti je poudaril. Sovjetska zveza želi dobre odnose z ZDA, toda ni pripravljena, da bi zaradi teh odnosov žrtvovala varnost svojih zaveznikov. Mnogo sovjetskih prostovoljcev želi oditi na pomoč vietnamskemu ljudstvu.

Strupene pline so uporabljali Nemci samo v prvi svetovni vojni. Kasneje so pline uporabljali tudi Japonci na Kitajskem in pa Musolini v Etiopiji. Sedaj so se tem zločincem pridružili še Amerikanci, ki so sicer »preizkusili« napalm-bombe in bakteriološka okuženja že med vojno na Koreji.

Protestom, ki se dvigajo proti ameriškim činikom po vsem civiliziranem svetu naj se pridružijo tudi naši najodločnejši protesti!

Parlamentarci KPI na Goriškem

Proučevali so pereče probleme vojaških služnosti - Deželni svet je soglasno sprejel resolucijo, ki ugotavlja, da vojaške služnosti zavirajo tudi gospodarski razvoj obmejnih področij

Meja med Italijo in Jugoslavijo spada med najbolj »odprte« meje v Evropi in tisoči vsakodnevnih prehodov v obe smeri to nesporno potrjujejo. V zadnjem času je prišlo tudi do številnih stikov med predstavniki krajevnih oblasti na obeh straneh meje. Prejšnji teden so se najvidnejši predstavniki Socialistične republike Slovenije srečali s predstavniki avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine, ta teden je tržaški župan, skupaj s tržaškim pokrajinskim predsednikom in drugimi osebnostmi obiskal Koper in tako vrnil obisk Koprčanom, ki so že prej obiskali Trst.

Kljub dobrim odnosom med obema državama pa je ob meji še vedno vrsta vojaških utrd, ki niso prav nič v skladu z »duhom« prijateljstva in sodelovanja. Velik del obmejnega pasa na italijanski strani spada pod takomenovane vojaške služnosti.

Te služnosti močno škodujejo tudi gospodarstvu in turizmu ter preprečujejo možnosti razvoja. V mnogih krajih obmejnega pasa ni dovoljeno graditi hiš, ne cest in ne sekati dreves. Povrh tega je zaradi pogostih vojaških vaj močno prizadeto kmetijstvo.

V tem pogledu je najbolj prizadeta goriška pokrajina, kjer je petnajst občin podvrženo vojaškim služnostim.

Na ta teliki nesmisel so komunisti že pred leti opozorili. Zahtevali so naj obrambno ministrstvo zmanjša težo in obseg vojaških služnosti ter izplača prizadetim odškodnino za razlaščenca zemljišča. Kasneje so komunistični poslanci predložili poseben zakonski predlog in storjemi so bili še drugi koraki. Toda vse je obtičalo na mrtvi točki. Zakonski predlog ni še pričel v razpravo.

V nekaterih krajih so bile vojaške služnosti sicer nekoliko ome-

jene, toda iz poročil, ki prihajajo iz raznih krajev je razvidno, da so bile te »omejitve« samo na papirju.

Ta teden je prišla v goriško pokrajino posebna delegacija komunističnih parlamentarcev. Imela je stike s predstavniki oblasti dežele, pokrajine in občin. Pred zaključkom svojega obiska je delegacija priredila tudi tiskovno konferenco v Gorici. Predstavnikom tiska je obrazložila svoje predloge za zmanjšanje teže in obsega vojaških služnosti, o čemer se je razgovarjala tudi s predstavniki deželnih, pokrajinskih in krajevnih oblasti.

Komunistični parlamentarci bodo zahtevali srečanje z obrambnim ministrom zaradi čimprejšnje rešitve vprašanja odškodnine za razlaščenca zemljišča, izplačila ško-

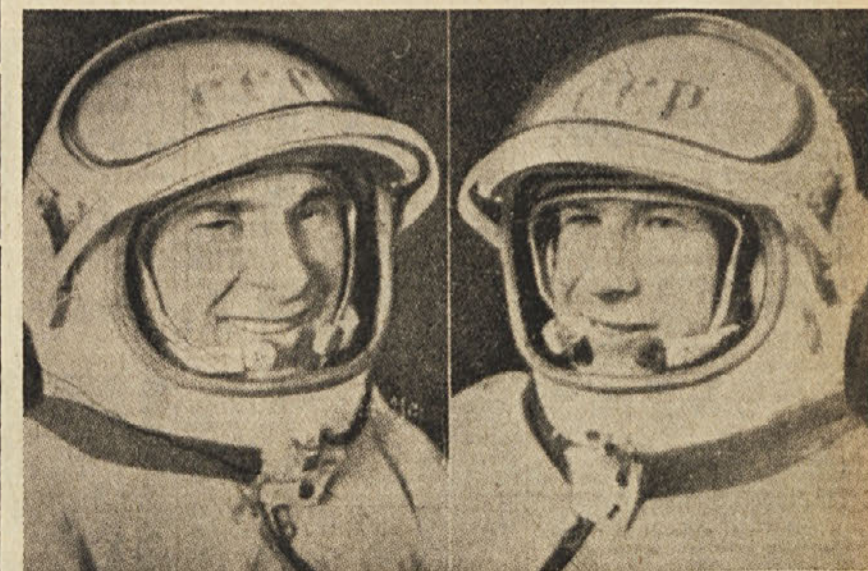
de, ki so jo utrpeli kmetje zaradi vojaških manevrov in zaradi dokončne rešitve vprašanja vojaških služnosti sploh. Prav tako bodo komunistični parlamentarci zahtevali, naj se čimprej začne razprava o zakonskem osnutku, ki je že predložen.

Ze prej smo omenili, da je goriška pokrajina najbolj prizadeta zaradi vojaških služnosti, v pokrajini pa so nedvomno v prvi vrsti slovenski kmetje v Doberbobu in Standrežu.

Tudi deželni svet v Trstu je ta teden razpravljal o vprašanju vojaških služnosti. Svetovavci KPI so predložili posebno resolucijo o tem vprašanju.

Podpredsednik deželne skupine tov. Pellegrini, ki je obrazložil komunistično resolucijo, je med drugim podčrtal, da je vprašanje vojaških služnosti že staro, saj je

J. JARC
(Nadaljevanje na zadnji strani)

18. marca je sovjetska znanost dosegla še en velik uspeh. Kozmična ladja je ponesla na pot okoli Zemlje dva kozmonavta, Beljajeva in Leonova. Slednji je med poletom stopil iz kabine in se dvajset minut »sprehajal prosto po vsemirju« ob brzini 28.800 km. na uro. (Daljši sestavek objavljamo na tretji strani.)

Vietnam: Okupator je v zagati

«L'HUMANITE», glasilo francoske partije je objavilo zelo zanimivo reportažo, ki jo je napisala posebna dopisnica Magdalena Riffaud potem, ko je preživela dva meseca med južnovietnamskimi partizani. Iz te reportaže povzemamo naslednje:

«V Danangu so na javnem trgu ustrelili nekega rodoljuba, ki je sodeloval pri mirnih demonstracijah proti bombardiranju vasi na osvobojenem ozemlju. Večer pred tem so vojaki streljali na množico kmetov, ki so protestirali, ker so jim požgali vasi. Streljali so tudi na žene vojakov vojske lutkovne vlade, ker so zahtevale, naj se vrnejo njihovi moške domov.

«Okupator se je znašel v zagati. Tudi blazna krutost mu nič ne pomaga, kajti zaradi hudodelstev vietnamsko ljudstvo ne trepetja, temveč je še bolj bojovito.

«V Južnem Vietnamu obstaja tudi nenavadna vojska, vojska brez pušk. To vojsko je čutili povsod, v mestih in na podeželju. Toda o tej vojski agencijska poročila sploh ne govorijo. Vendar pa je prav ta vojska brez pušk, še preden so tamkajšnji partizani pograbili za orožje, odigrala pomembno vlogo proti napadalcem. In ta vojska brez orožja, ki bi se lahko imenovala tudi «vojska s kitami», združuje na milijone bojovnic. Ta vojska si skoz prizadeva, da bi zavarovala prebivalstvo pred okupatorjevimi hudodelstvi. Prizadeva si tudi, da bi kljub vojni zboljšala življenjske razmere, zlasti pa si prizadeva, da bi sovražnika oslabila moralno, ga dezorganizirala in paralizirala. Brž, ko obveščevalna služba osvobodilne fronte zve, da se bliža sovražnik, začuti na stotine vaščanov nujnost, da zapelje svoje vozičke na vse poti. Množica, ki se zbere tudi iz sosednjih naselij, ustavi s svojo pasivno prisotnostjo sleherni promet.»

Dopisnica «L'Humanité», ki je bila pomešana med množico ob neki taki pasivni demonstraciji je lahko opisala potek demonstracije. Med drugim je zapisala tudi to-le:

«Nenadoma je prišlo do racije. Tedaj so stopile v ospredje najstarejše žene. Postavile so se pred puške, se gnetle in vzklikale vojakom lutkovne vojske: "Kaj počenjate! Zakaj streljate na mirno vas? Takšne smo kot vaše rodne matere. Ta vas je prav takšna kot vaša rodna vas! Ne noslušajte Amerikancev, ki hočejo, da bi se Vietnamci pobili med seboi!" Vojakom lutkovne vojske je bilo nerodno. Zmedeni so bili. Po tej ženski

Grozodejstva agresorjev in njihovih pomagačev

akciji so stopili v akcijo gerilci...»

V nadaljevanju svoje reportaže dopisnica «L'Humanité» tako-le piše:

«Neki kmet mi je tako-le pojasnil teorijo o tem tipično južnovietnamskem načinu bojevanja: Ponoči skopljem z ženskami nekaj pasti okrog postojank, tako da sovražnika pomalem povsod obkolimo. Vojaki pa nočejo iz postojank, ker se bojijo, da bi padli v past in se nataknili na kole. Tuti to je oborožen boj... Sovražnik gre iz postojanke in se rani. Navadne vojake obvežem in jim pripovedujem o smotrih narodnoosvobodilne fronte. To pa je že političen boj... Obe obliki boja si ves čas medsebojno pomagata, kot da gre za sestri. Vsekakor bomo zmagali, pa čeprav bi Amerikanci poslali proti nam dvakrat ali še več vojakov in bombnikov!»

«Zoper posebno vrsto vojne je potreben tudi poseben način ljudskega boja. Južnovietnamsko ljudstvo, ki so ga Amerikanci napadli z dveh strani, z vojaške in s politične, in ki pošiljajo naprej vojake lutkovne vlade, odgovarja s kombinirano, politično in vojaško ofenzivo.

«Politično je nasprotnik zelo šibak. Vojaki marionetne vlade, ki so bili pogostoma nasilno mobilizirani, razen vojnih zločincev, ki so pomešani med njimi, utegnejo biti občutljivi za kampanjo pojasnjevanja, ki jo je začelo patriotsko gibanje.

«Zaradi tega vidimo po vsakem terorističnem bombardira-

nju osvojenega ozemlja zares nenavadne prizore: na tisoče žensk, starcev in otrok (možje so v armadi osvobodilne fronte) se odpravi peš v najbližje mesto, noseč na čelu sprevoda žrtve na bambusnih nosilih ali visečih mrežah. Včasih se pripeti, da ameriška letala, ki so opazila to demonstracijo, streljajo na ljudi s strojnimi. Takrat nastopijo gerilci, ki z vsem svojim orožjem streljajo na letala, ki se spuščajo nizko, da bi bolje merila. Če je pri takem napadu še kaj žrtev, tudi nje odnesejo na čelu kolone, ki potem nadaljuje svojo pot.

«Ko dospe množica v glavni kraj okrožja, zahteva od oficirjev in uradnikov lutkovne vlade, naj plačajo odškodnino družinam žrtev, ki so jih prinesli, vsi člani družin pa so v znamenju žalovanja oblečeni v belo.

«V zadnjem času sem pogosto opazila, da so demonstracije usmerjene neposredno proti Američanom, od katerih terjajo, naj kratko in malo odidejo. To je povsem razumljivo, zakaj vedno bolj so prav Američani tisti, ki neposredno vodijo vojno proti južnovietnamskemu ljudstvu, saj sami opravljajo letala in helikoptere ter bombardirajo civilno prebivalstvo, ki je zakrivilo samo to, da je osvobodilo svojo deželo... Vsi sodelujejo pri demonstracijah, ko podeželani korakajo proti glavnim mestom, s čimer na neki način zasledujejo sovražnika, ki se zapira v mesta, s tem pa pomagajo tudi meščanom, da jim je jarem vsaj malo lažji.

Dopisnica glasila francoske KP takole nadaljuje:

«Te raznovrstne politične akcije, ki se zdaj tu, zdaj tam pojavljajo po vsem južnovietnamskem ozemlju, so zelo neprijetne za okupatorja, ki je že ves iz

sebe zavoljo čedalje ostrejših vojaških napadov narodnoosvobodilne vojske; to pa predvsem zato, ker okupator pač ne more biti povsod...»

«Američani poskušajo izpolniti praznino, ki nastopa v njihovih četah, iz katerih vojaki čedalje pogosteje množično dezertirajo,

Krutost agresorjev in njihovih pomagačev Vietnamce še bolj hrabri

Toda kolikokrat je že "vojska s kitami" ustavila konvoje s tem, da so se ženske vlegle pod kolesa vozil in se začele pogajati z oficirji marionetne vlade, ki so se počutili kot ujetniki in nemočni sredi obdajajoče jih množice. Voditeljice ženske zveze za osvoboditev Južnega Vietnama se pogajajo z oficirji: Če ne izpustite

brez njih? Kdo bo preživel naše otroke?

«Vojska s kitami, v kateri so samo prostovoljke, je vselej na voljo, kajti vsak vojak, ki živi sicer doma, sodeluje kot vsi drugi pri kmečkih delih, pri učenju, pri kampanjah za čistočo in preprečevanju bolezni, kot jih imajo povsod na osvobojenem ozemlju. Toda na znamenje svojega poveljnika, ki so si ga same izbrale, začnejo z akcijo, ki pogostoma zajame vso pokrajino ali okrožje, saj so ženske organizirane podobno kot prave čete, nimajo edinole pušk.

«Upoštevatil je treba tudi tiste ženske, ki jim je naloženo, da morajo ostati v vasi, skrbeti za otroke bojovnikov in kuhati za vaščane... V teh mirnih spopadih utegne imeti tradicionalni črnobeli robec, kakršnega nosijo vse kmetice, poseben pomen. Če je zavezan na poseben način, nanašanja množici uro, ko je treba začeti z demonstracijami.

«Ti cloveški valovi, razburkani zaradi hudodelstev, so že večkrat prisili sovražnika, da je ponekod popustil, ker je bil pač brez moči kljub svoji premoči v okrožju. V kraje Bentre se je na primer leta 1963, ko je okupator proti neomainemu prebivalstvu, ki je dejansko osvobodilo svojo deželo, začel z množičnim bombardiranjem, uporabljajoč pri tem bombe napalm in kemična sredstva, začel pohod 45.000 ljudi, ki so prikorakali v mesto 20. decembra. Hkrati je na tisoče drugih demonstriralo v vaseh. S temi demonstracijami, ki so jim prisostvovali tudi časniki iz Saigona, so si pridobili naklonjenost vojakov lutkovne vlade, da so še sami odposlali prošnjo, naj se neha razprševanje strupov, in začeli zbirati prispevke za ponorečence...»

«Vsaka ženska, ki je padla v tem boju za domovino in za svojo vas, bodisi da je bila budistka ali pa komunistka delavka ali kmetica, je nemudoma spodbudila na desetine novih bojovnikov za mir, neodvisnost, demokracijo in nevtralnost Južnega Vietnama.»

Izjava deželnega komiteja KPI

Avtonomna dežela mora reševati slovenske probleme!

Deželni komite KPI za Furlanijo-Juljsko krajino je po seji, ki je bila v Trstu dne 15. marca 1965 objavil naslednjo izjavo:

«Deželni komite KPI za Furlanijo-Juljsko krajino izraža v zvezi z razsodbo ustavnega sodišča glede notranjega pravilnika deželnega sveta svojo živo zaskrbljenost spričelje motivacije, s katero je bil razveljavljen dostavek 2 člena 23 pravilnika, ki predvideva ustanovitev svetovalske skupine slovenskih svetovalcev za razliko od splošnih norm.

«Zaskrbljenost izhaja iz dejstva, da se hoče z razsodbo ustavnega sodišča vnaprej ustvariti interpretativno načelo, ki deželnim zakonodajnim organom v celoti onemogoča rešitev odprtih in nujnih vprašanj slovenske manjšine v deželi, vztrajajoč na absurdni tezi, da se mora samo država ukvarjati s temi vprašanji, medtem ko je znano, da doslej osrednji organi niso nič naredili, da bi dali slovenski manjšini pozitivno pravno ureditev na osnovi členov 3, 6 in 10 ustave in v nasprotju s členom 3 posebnega deželnega statuta kakor tudi s prak-

so v tridentinsko-visokopodadiški in aostanski deželi.

«Zaskrbljenost se sprevača v cdločen protest, ker se v motivaciji ustavnega sodišča opaža volja, da se deželnemu svetu prepreči udeleževanje tudi na področju vprašanj slovenske manjšine, katere obstoj je predstavljal bistveni razlog za podelitev posebnega statuta naši deželi.

«Deželni komite KPI izraža odločnost, da stori potrebne korake, da razčisti vprašanje pri osrednjih deželnih in krajevnih predstavniških organih in gleda v sklepu ustavnega sodišča resen precedens na osnovi katerega bodo konservativne in nacionalistične sile nadaljevale svoje akcije proti enakopravnosti narodnih manjšin v državi in v deželi.

«Zato deželni komite KPI poziva komuniste in demokrate, Italijane in Slovence, naj si prizadevajo, da se prepreči omejevanje in krčenje pristojnosti deželnega sveta k čemur v vso očitnostjo teži vsa vladna politika strank, ki so zanjo odgovorne od vsega začetka obstoja naše dežele in od izvolitve deželnega sveta.»

Agresijo na Vietnam vedno bolj odkrito kritizirajo tudi v Ameriki. Gornja slika je bila posneta med demonstrativnim pohodom pred sedežem ameriške vlade. Manifestanti zahtevajo pogajanja in mir

Človek je stopil v vesolje

Velik uspeh sovjetske znanosti in tehnike so pozdravili po vsem svetu

18. marca ob deseti uri po moskovskem času je močna raketa ponesla v vesolje drugo sovjetsko kozmično ladjo «Voshod II.», s katero sta poletela polkovnik Pavel Ivanovič Beljajev in podpolkovnik Aleksej Arbinovič Leonov.

Ob 11.30. je Aleksej Leonov stopil iz vesoljske kabine in se oddaljil za pet metrov od nje. Bil je v posebnem «skafandu» z avtomatičnim sistemom, ki zagotavlja normalno funkcioniranje organizma in ščiti pred radiacijo in drugimi vplivi. Ko je bil Aleksej Leonov zunaj ladje — v vesoljskem prostoru je ostal 20 minut — je po predvidenem programu posvetil skrb proučevanju in opazovanjem, nato pa se je vrnil v ladjo. Ves čas se je dobro počutil.

Ta njegov zgodovinski «sprehod» po vesoljski praznini, pa tudi njegovo vedenje in vrnitev v kabino, je prenašala sovjetska televizija. Dogodek so prenašali na Zemljo televizijski aparati v kabini vesoljske ladje, povezani s sprejemnimi centri na sovjetskem ozemlju. Na televizijskih ekranih je bilo prav razločno videti tudi kabel, ki je vezal kozmonavta z vesoljsko ladjo. Svobodno gibanje kozmonavta zunaj ladje je snemala posebna kamera

oooooooooooooooooooooooooooo

Biografski podatki kozmonavtov

Pavel Ivanovič Beljajev se je rodil leta 1925 in je od 1949. leta član Komunistične partije Sovjetske zveze. V drugi svetovni vojni je delal v neki vojni tovarni, potem pa je kot pilot-prostovoljec sodeloval v zračnih bitkah proti Japonci. Za vojne zasluge je bil odlikovan z redom Rdeče zvezde in sedmimi drugimi vojaškimi odlikovanji. Je poročen in ima dve hčerki.

Aleksej Arhipovič Leonov se je rodil leta 1934 in je od 1955. leta član Komunistične partije Sovjetske zveze. Za vesoljski polet je bil določen že leta 1961. Diplomiral je na letalski akademiji, kjer se je izkazal z odličnim uspehom. Leta 1960 je postal inštruktor padalskega odreda ter uspešno končal šolo za kozmonavte. Odlikovan je z redom Rdeče zvezde in drugimi odlikovanji. Je poročen in ima 4-letno hčerko.

vdelana v površino vesoljske ladje.

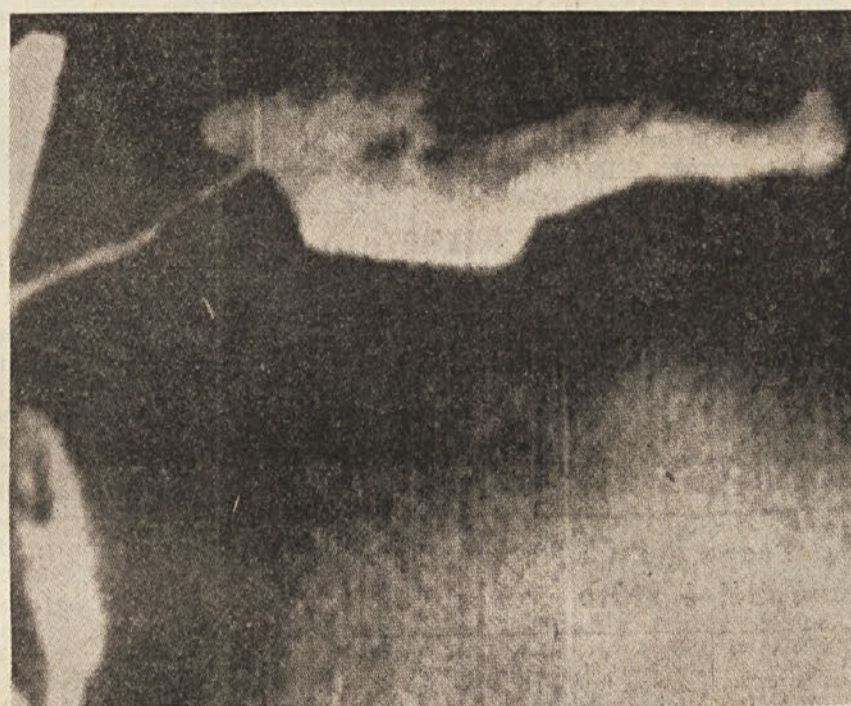
Leonov je popolnoma prosto «plaval» v vesoljskem prostoru ter se v nasprotju z napovedmi nekaterih znanstvenikov ni «prilepil» k ladji, čeprav je ta letela s hitrostjo 28.800 km na uro. Z enako hitrostjo se je seveda gibal tudi Leonov.

Cilj je bil torej uspešno dosežen in ta uspeh je navdušil ves svet, v prvi vrsti pa seveda sovjetske državljane.

«Voshod II.» je pristal v visokem snegu na Uralu. Na ukaz z Zemlje je Beljajev vključil zaviralni sistem, ko je letel nad Afriko. Lastnoročno je upravljal naprave tudi pri pristajanju. Prvič v zgodovini kozmonavti je človeška roka krmarila vesoljsko vozilo skozi atmosfero. Glede na to, kdaj je bil vključen zaviralni sistem, so strokovnjaki, ki so z instrumenti spremljali pristajanje, naglo določili območje, kjer naj bi pristal. V gostih plasteh atmosfere je vesoljsko ladjo zajel plamen in ker je zgorela njena antena, je bila začasno pretrgana zveza z Zemljo. Čez nekaj minut so se nad ladjo razprostrla padala, nakar je bila zveza z Zemljo zopet vzpostavljena in kozmonavta sta sporočila, da sta zdrava in se počutita dobro.

Celotno operacijo so spremljali tudi iz elektronskega središča, prek katerega sta kozmonavta koordinirala svoje priprave na pristanek. V trenutku, ko so aparati centra registrirali, da je bil v «Voshodu II.» vključen sistem ročnega upravljanja, so takoj začeli določati koordinate za pristanek ladje. Podatke o tem so sporočili po radijski zvezi skupinam, ki so čakale, da poiščejo vesoljska potnika.

Glavni teoretik sovjetske kozmonavti je izjavil časopisni agenciji TASS, da so se uresničile napovedi znanstvenikov, da stoni človek v vesoljski prostor. «Po teoretični plati je bil ta problem iasen, ker je znana intenzivnost radiacije, vpliv breztežnosti in človeške zmožljivosti. Ko smo videli Alekseja Leonova zima kabine, nam je postalo jasno, da so imeli znanstveniki prav. Ni se zgodilo nič nenpričakovane.» V praksi smo izvedli to, kar smo že prei teoretično domnevali, da je mogoče. Prvič je prišel človek v popoln vaku-

Leonov med poletom zunaj kabine

um, kjer ga niso ščitile stene vesoljske ladje in se prosto gibal v reztežnem stanju.»

Ugledni sovjetski astronom Viktor Ambarcunjan pa je izjavil, da Sovjetska zveza popolnoma obvlada tehniko vesoljskih poletov. «Bodoči poleti vesoljskih ladij z več člani posadke, opremljenih z vsemi potrebnimi znanstvenimi aparati bodo največjega pomena tudi za razvoj astronomije.»

Direktor pukovskega observatorija Vladimir Krat je izjavil, tako je poročala sovjetska agencija TASS, da podvig Leonova kaže, da bodo ljudje lahko delali na površini planetov sončnega sistema, na katerih ni atmosfere. «Ta eksperiment je ustvaril praktično možnost, da bi na površini Lune sestavljali vesoljske opazovalnice. Takšne opazovalnice bi lahko postavili tudi na Marsu, kjer atmosfera ni primerna za dihanje.»

Harkowski astronom Nikolajev Babašov, tako poroča TASS, me-

ni, da je sovjetska kozmonavtika že prišla v obdobje, ko bodo začeli delati načrte za vesoljske (Nadaljevanje na zadnji strani)

oooooooooooooooooooooooooooo

17 dni v Vesolju

— Sovjetski kozmonavti so doslej preživeli v vesolju skupaj 17 dni.

— Jurij Gagarin je aprila 1961 prvi poletel v vesolje. Zemljo je obkrožil enkrat. Doslej mu je sledilo 11 kozmonavtov. Ti so doslej skupaj 275-krat obkrožili Zemljo in premerili okrog 11 milijonov kilometrov poti, to je 30-kratno razdaljo med Zemljo in Luno.

— Najdaljši polet okoli Zemlje je napravil junija 1963 Valerij Bikovski. V 119 urah je 81-krat obkrožil Zemljo in preletel 3,3 milijona kilometrov poti.

— Prva kozmonavtka Valentina Terješkova je junija 1963 ostala v vesolju 70 ur in preletela 2 milijona kilometrov poti.

oooooooooooooooooooooooooooo ooooooooooooooooooooooooooooo

Faganel in Tiepolo v Občinski galeriji

Med mladimi slovenskimi slikarji zavzema važno mesto tudi Robert Faganel, po rodu iz Vrtojbe pri Gorici, sedaj bivajoč v Trstu. Pred kratkim je razstavljal istočasno v Gorici in v Trstu. V tržaški Občinski galeriji je razstavil 12 olj in 9 grafik.

Faganel se v glavnem poslužuje figurativnega načina slikanja. Včasih se tudi oddalji od te zvrsti in skuša najti primernejšo obliko, ki bi bolj učinkovala. To potrjujejo tudi slike, ki so bile na zadnji razstavi. Te slike potrjujejo, da se je s tiho a vidno upornostjo ločil od slikarskega načina njegovega učitelja Tostija in da je pričel s samostojnim načinom, ki pa ima vsekakor meglene tančice Tostijeve šole. To tudi kaže, da je Faganel nadarjen in mnogoobetajoč slikar.

Njemu ne gre toliko za pokrajino kot celoto, ampak za posamezne predmete. Tako imajo njegove slike za subjekt predvsem kmečko orodje, kjer je naslikano kmečko dvorišče, ali pa drevesa, kjer je naslikana pokrajina. V temeljiti obravnavi predmetov je torej bolj dosleden, kajti v masivnih slikah, oz. tam, kjer je hotel slikar ove-

kovečiti pokrajino, barve ne dosežejo primerne ravnotežja. Zelo dobre so slike, kjer so v ospredju osebe. Te osebe pa so precej skoponarisane, samo beleženo. Zato pa bolj učinkujejo barve, ki se spuščajo v primerne in ne prezahtevne kontraste.

Vsestransko dobre pa so Faganelove izgrebanke z zlato risbo na črni podlagi. Morda šele v teh grafikah lahko izsledimo novega Faganela z lastnim umetniškim hote-njem. Ze ne več povsem figurativne se skoraj vidno mešajo z abstraktnostjo, ki pa pride do izraza šele pri nekaterih finesah. Groba, a močna je Faganelova izgrebanka «Tihožitje», kjer se slikar poslužuje abstraktnih prijemov, ki se odtenkujejo v izražanju predstavljenih predmetov.

Skupaj s Faganelom je v Občinski galeriji razstavljala tudi mlada učiteljica Luciana Tiepolo iz Milj. V glavnem so bili to motivi rož. Mnogo boljše od teh motivov so slike pokrajin in tihožitja. Z učinkovitim križarjenjem barv se odkriva v Tiepolovi samostojen način ustvarjanja.

s. v.

Bettijev „Usad“ v Kulturnem domu

Zbrano in zelo pazljivo sem sledil besedam, stavkom, mislim in skušal ugotoviti na kaj (velikega ali pomembnega) avtor namiguje. Do zaključka predstave sem bil negotov, kaj je hotel pravzaprav Bettijev s svojim «Usadom». Edino po predstavi sem se lahko zamislil v njegov filozofski sistem in tvegajoče razčlenjeval njegovo dramo. Prišel sem do tega «približnega» zaključka:

Preko te drame se razodene Bettijev vpogled v življenje, ki je obvladovano z redkimi bistvenimi idejami. Te ideje, čeprav redke, pa so občutene s tragično in brezsmisljeno odkritosrčnostjo. Dobro in slabo klijeta k izvoru eksistence (sta pa neločljivo zmedena), zaradi česar je nemogoče ločiti. Pravici, ki je na zemlji, je določeno, da je in ostane sumarična in približna; prav zato, ker je osnovana na formalnem raziskovanju in na določeni dodelitvi odgovornosti. Vsako humanistično raziskovanje, čeprav je naperjeno proti osebno individualiziranemu krivicu, se zaključuje tako, da zaplete v svoj vrtiljak celotno družbo. Prav zato ima eksistenca samo eno možnostno rešitev; namreč samo po prizivu nekemu višjemu božanstvu, čigar načrti pa ostanejo vsekakor nedoumljivi človeku.

Bettijev «Usad» se torej ne razvija gradualno, je površen in nejasen. Sicer pa je tudi Bettijev filozofski sistem (ki prav gotovo obstaja) včasih nejasen in nepričljivi. Pri njegovi dramati se nam nehote vsili misel nelogičnosti. Prav zato je Bettijev stil svojstven, bolno eksistencialističen.

Prvo dejanje (v tem dejanju se je gledavcu zazdelo, da gleda boljše amatersko predstavo, šele v drugem in tretjem dejanju je predstava rasla) vzbudi pričakovanje. Drugo dejanje prav tako. V tretjem dejanju pa je povprečen gledavec razočaran nad zaključkom.

Ko Bettij obravnava sodni postopek proti skupini ljudi, ki so obtoženi, da so povzročili smrt treh delovnih tovarišev se «reši» tako, da postavi sodniku na usta te besede: «Razglašam, da so ti ljudje izrekli, da izrekajo vsak dan s svojim življenjem, s svojim trpljenjem pravico sodbo. Sami bodo našli svoj mir. A iz sodnikovih rok bodo morda prejeli nekaj drugega, nekaj višjega: usmiljenje.»

Ali se lahko zadovoljimo s tem zaključkom? Samo delno.

Čeravno je to gledališko delo angažirano in se v njem izražajo socialne in politične note, sicer nejasno, bi dejal, da je bilo namenjeno peščici intelektualcev, ne pa široki publiki.

Igravci so bili dobri. Dejal bi, da že dolgo v Trstu nismo videli igravsko tako izenačene ekipe; vendar so po kvaliteti izstopali Alojz Milič kot Riccardo Gaucker, ki je bil včasih pregrob, Zlata Roščkova kot Ana, njegova žena, Danilo Turk kot Giuseppe Manrico, ki je bil v vlogi težaka na dostojni višini, Joško Lukeš kot Gustav Kurk in Silvij Kopal kot kratkovidni gospod.

Glavno vlogo je imel Rado Narkst kot svetnik Parsc, ki pa je bil preveč zunanje afektiran in nekam patetično krčevito zastavljen. Javni tožilec Goetz je bil Glavko Turk, ki ga poznamo iz tržaškega radijskega odra. To se mu tudi pozna, kajti čeprav je v gorovici dosleden, je na odru neelastičen. Tudi Dušanu Jazbecu (bil je strojnik Anselmo), ki izhaja iz gledališke šole SG, manjka sproščenosti. Zaradi tega trpi tudi govorica, ki je nekoliko prisiljena. Z Adrijanom Rustjo, kot Menjura, smo bili zadovoljni. Nastopili so še: Stane Raztresen, Edvard Martinuzzi, Leli

SERGEJ VERC

(Nadaljevanje na zadnji strani)

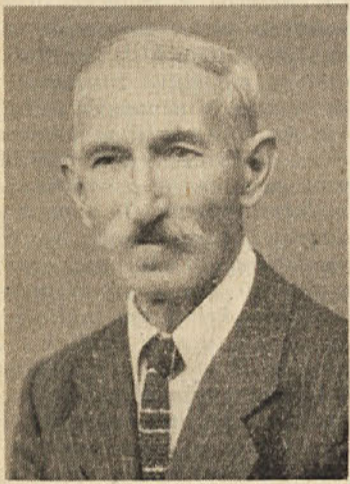
Kozmonavta Leonov in Beljajev pred odhodom «na vesoljski sprehod»

Kongres Nove delavske zbornice - CGIL v Trstu

V dneh od 19. do 21. t.m. je bil v mali dvorani tržaškega gledališča »Verdi« III. kongres Nove delavske zbornice-CGIL. Kongres je v imenu vodstvenega odbora otvoril tovariš Gombač, nakar se je tajnik tov. Gerli v krajšem nagovoru spomnil 20-letnice ustanovitve CGIL (Splošne italijanske konfederacije dela), 20-letnice volilne pravice žena in 20-letnice odporniškega gibanja.

oooooooooooooooooooooooooooooooo

Josip Tul umrl

Umrl je tovariš Josip Tul, po domače Pepi Minčev iz Mačkolj. Dočakal je častljivo starost. Zivljenje mu je ugasnilo 19. marca, to je njegov 83. godovni dan.

Spominjamo se dobrega možička, vedno veselo razpolozenega ter pripravljenega na pripovedovanje dvotipov, spremljanih s sproščenim smehom.

In vendar je bilo njegovo dolgo življenje združeno s toliko nesrečami, težavami, žrtvami! Pod fašizmom je mnogo pretrpel. Ze nekaj dni po poroki, je moral zapustiti dom in zbežati pred fašističnimi tolpmami. Po desetih letih mu je žena umrla in je moral sam skrbeti za dve nedorasli hčerki.

Tov. Tul je bil zaveden Slovenec in vnet pristaš delavskega gibanja. Se mlad je pristopil k pevskemu zboru in vedno je aktivno pomagal pri delovanju prosvetnega društva. Sodeloval je tudi z osvobodilnim gibanjem. Za časa borbe je v cerkvenem zvoniku hranil ilegalno čtivo in material za partizane. Po osvoboditvi pa je širil slovenski napredni tisk. Dolgo let je prodajal tudi »Delo«.

Naj mu bo lahka domača gruda. Žalujočima hčerkama Zofiji in Emi ter ostalim sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

Zatem pa je glavni tajnik Nove delavske zbornice tov. Calabria postal poročilo z naslovom: »Za politiko razvoja tržaškega gospodarstva v okviru vsedržavnega načrtovanja, za povečanje števila zaposlenih in izboljšanje mezdnih in socialnih razmer delavcev, za priznanje sindikalnih pravic na kraju dela«.

Tov. Calabria je najprej opisal delovanje Nove delavske zbornice v dobi med drugim in tretjim kongresom, pohvalil dejavnost zborničnih organov vseh kategorij in omenil težave, na katere je naletelo delavsko gibanje. Pripomnil je, da so v letih 1960-1964 tržaški delavci v stankah izgubili skupno nad 6 milijonov delovnih ur.

Tov. Calabria je v nadaljevanju svojega poročila analiziral tudi petletni gospodarski načrt s posebnim ozirom na politiko, ki izključuje možnost večjega izboljšanja mezd in plač. S posebnim poudarkom je obravnaval negativne posledice načrtovanja v deželi Furlanija-Juljska krajina ter odločno zavrnil namene, po katerih naj bi zaprla ladjedelnico Sv. Marka. Kritiziral je politiko, ki je pripeljala tržaško gospodarstvo v kritični položaj. Pomorski in kopni promet, ladjedelništvo in druge panoge gospodarstva, ki so s temi tesno povezane, nimajo dejansko nobene perspektive za bodočnost. To so, tako je poudaril govornik, zle posledice Skupnega evropskega trga.

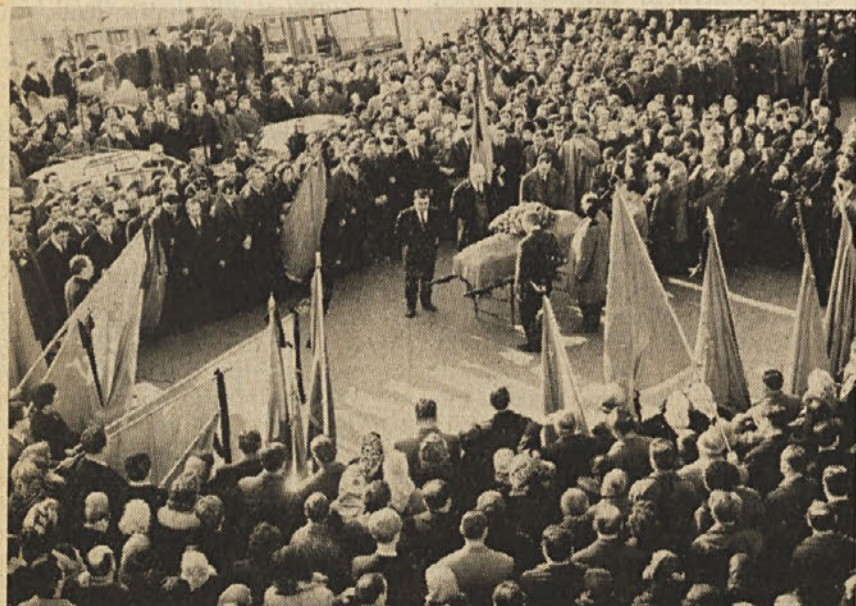
V nadaljevanju poročila je tov. Calabria predlagal razne izboljševalne načrte s posebnim ozirom na pomorstvo.

V soboto je bila na sporedu diskusija o tajniškem poročilu, ki se je nadaljevala tudi v nedeljo. Pred zaključkom kongres je bilo izvoljeno novo vodstvo.

Kongresa se je udeležil tudi predstavnik osrednjega vodstva CGIL tov. Puccini. Ta je v govoru, ki ga jel imel v nedeljo dopoldne, med drugim podčrtal, da CGIL ne zavzema do gospodarskega načrta samo protestnih stališč, marveč kritična ter da je pri tem stvarne predloge za njegovo izboljšanje in demokratizacijo.

Kongres je pozdravil tudi tov. Pavel Pečar, zastopnik sindikalnega sveta iz Kopro. Med drugim je rekel, da je prišlo v zadnjem času do tesnega sodelovanja med sindikati na obeh straneh meje.

Na kongresu so podelili zlato kolajne nekaterim tovarišem, ki so že dvajset let neumorno delovali v vodstvu sindikalnih organizacij. Med temi tovariši je tudi Franc Gombač.

Pogreba tovariša Pescatorija se je udeležila velika množica. Na trgu Pestalozzi so se od tragično premi nulega tovariša poslovili predstavniki partije

Nadaljevanje

Vlada oporeka pristojnosti dežele

zvezi? Ali je izdala zakone, ki naj uredijo položaj Slovencev v Italiji, tako kot je bil urejen položaj Nemcev v Zgornjem Poadižju in Francozov v Aostski dolini? Ali je izdala ukrepe, ki naj prenehajo diskriminacije proti Slovincem na podlagi proslulih fašističnih zakonov? Ali je ukrepala na tak način, da bi krajevne ustanove ravnale v duhu enakopravnosti in demokracije s Slovenci, ki živijo na njihovem območju?

Na vsa ta vprašanja lahko odgovorimo samo z NE. Država ni napravila svoje dolžnosti, ki jo nalagajo člena 3 in 6 ustave, posebna priloga Londonskega sporazuma, mirovna pogodba sama. In do sedaj ni niti od daleč slišati, da bi vlada vse to nameravala urediti. Tu pa tam se slišijo le lepe fraze, lepe besede, od časa do časa tudi kake obljube, a načelno se noče rešiti nobeno odprto vprašanje naše manjšine. Nasprotno v tem trenutku je prišla rzsodba Ustavnega sodišča, ki hoče načelno rešiti naša vprašanja s tem, da odreda deželni kompetenco da slovenskih vprašanj. In to, prav v trenutku, ko je na krmilu države vlada levega centra, v kateri se

oo

S PRVE DELOVNE SEJE pokrajinskega sveta v Trstu

Komunistična skupina v tržaškem pokrajinskem svetu je na seji sveta, ki je bila v torek, postavila vrsto važnih aktualnih vprašanj.

Svetovavec Burlo je v repliranju na odgovor predsednika sveta glede vprašanja ladjedelnice Sv. Marka poudaril, da je nujno potrebno povečati akcije za rešitev tega ladjedelniškega obrata. Predlagal je, naj odpotuje v Rim predstaviška delegacija, v kateri naj bodo zastopane vse politične struje in gospodarstveniki.

Svetovavka Grbčeva je vprašala za pojasnila v zvezi z zakasnitvijo dograditve šolskega poslopja pri Sv. Ivanu, ki je namenjeno slovenski trgovski akademiji in slovenskemu liceju. Pristojni odbornik je odgovoril, da je do zakasnitve prišlo zaradi preureditve prvotnega načrta, zaradi birokratskih težav in tudi zaradi krize na področju gradbeništva. Zagotovil je, da bo tisti del poslopja, ki je namenjen trgovski akademiji dokončan do 5. aprila letos.

Ista svetovavka je vprašala tudi, ali namerava pokrajina napraviti potrebne korake za to, da bi hriba Grmade pri Devinu in Volnik pri Zgoniku proglasili za naravni park ter ju izločili iz območja vojaških služnosti, kar bi koristilo valoriziranju Krasa in bi zaščitilo njegovo rastlinstvo. Pristojni odbornik je zagotovil, da se bo

dijo tudi socialistični tovariši. Zato se tembolj čudimo, da je prišlo, prvič, do pritožbe vlade DC, PSI, PSDI, PRI proti »zloglasnemu« članu, drugič, do takšne načelne rzsodbe, ki je po našem mnenju izrazito politična in zelo malo pravna. Ne vemo, koliko so bili socialistični tovariši obveščeni o pritožbi predsednika ministrskega sveta z dne 26. oktobra 1964, a do 20. januarja t. l., ko je ustavno sodišče javno razpravljalo o pritožbi, so imeli verjetno dovolj časa, da so bili točno informirani in da bi bili lahko vplivali na vlado, naj umakne pritožbo proti členu 23 pravilnika. Tega niso napravili, in niso napravili kljub temu da so socialistični deželni svetovalci glasovali za člen 23, ki je imel proti samo glasove fašistov in liberalcev. Mislimo, torej, da ima poleg demokristjanov tudi socialistični tovariši v vladi levega centra svojo težko odgovornost za krivico, ki se hoče prizadejati slovenski narodni manjšini v Italiji.

Da, gre za težko krivico, (in naj nam ne zameri vladni komisar dr. Mazza, če to poudarjamo kljub negovi obsodbi »slovenskega vitimizma«) ker se hoče na ta način, prvič, onemogočiti, da bi dežela uredila naša odprta vprašanja, drugič, nadaljevati z dosedanjo prakso države in vlad, ki niso ničesar napravile v 20

tržaška pokrajinska uprava, v sodelovanju z goriško pokrajinsko upravo, zavzela za urbanistično ureditev področja Grmade.

Komunistična skupina je predložila tudi vprašanje, ki so ga podpisali vsi svetovavci in ki zahteva od pokrajinske uprave, naj se obveže, da bo dostojno proslavila dvajsetletnico oporništvu. Vodja komunistične skupine Colli je še poudaril, da se pokrajina ne sme omejiti samo na formalno komemoriranje te obletnice ampak da mora sprejeti vrsto pobud, namenjenih zlasti šolski mladini in pobud na kulturnem področju.

Zbor Prosek-Kontovel v Kulturnem domu

Prosvetno društvo Prosek-Kontovel priredi v soboto 27. marca ob 20,30 v Kulturnem domu v Trstu koncert moškega pevskega zbora, ki ga vodi Ignacij Ota. Na sporedu so skladbe Galusa, Monteverdija, Gotovca, Simonitija, Pertota, Ote, Marolta in drugih avtorjev.

Slovensko gledališče

V nedeljo 28. marca ob 16. uri bo v Kulturnem domu ponovitev Bettijeve drame Usad na severni postaji.

ZAHVALA — Prizrčno se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami ob tragični izgubi našega dragega

DAVIDA PESCATORIJA

Posebna zahvala tovarišem in voditeljem partije, tržaški občinski in pokrajinski upravi, podjetju ACEGAT, drugim ustanovam, političnim strankam in posameznikom, ki so na kateri koli način počastili spomin pokojnika ter ga spremili na zadnjo pot.

Zena Marica, sinček Roberto, oče, sestra in ostali sorodniki

letih po zmagi nad fašizmom. Pritožba vlade in rzsodba Ustavenga sodišča nista v duhu demokratičnih in ustavnih načel in sta, žal, velik argument za tiste konservativne in reakcionarne sile, ki so se vedno upirale priznanju enakopravnosti Slovencev in so se vedno potegovale za njihovo denacionalizacijo in asimilacijo.

Proti tej politični volji vlade, ki je prišla do izraza v pritožbi, in proti politični interpretaciji v rzsodbi je treba nastopiti. Nastopi so lahko politični ali pravni. Pravni ne bi imeli nobene veljave. Politični, če bodo enotni in bodo zasledovali isti cilj, lahko obrodijsjo uspeh, saj se sedanje stanje brezpravja, v katerem živijo Slovenci po krivdi vseh vlad, ki so se do sedaj vrstile, ne more več nadaljevati.

Vojaške služnosti

Ze fašizem v letih 1931-1932, zaradi svojih napadalnih namenov uveljavil posebne zakone, ki so povzročili toliko škode. Ti zakoni, ki so še v veljavi pa niso v skladu s sedanjo stvarnostjo in med drugim močno zavirajo gospodarski razvoj. Tov. Pellegrini je še pripomnil, da je vlada sicer pokazala pripravljenost, da se položaj spremeni, a se ni, žal, doslej prav nič spremenilo.

Kasneje so predložili podobno resolucijo tudi demokristjani.

Po daljši razpravi, ki je bila v torek dopoldne, je bila soglasno sprejeta enotna resolucija, ki pravi, da vojaške služnosti predstavljajo še eno oviro za razvoj obširnih področij dežele, da omejujejo kmetijstvo, industrijo in gradbeništvo. Enotna resolucija izraža tudi željo, da bi parlament čimprej interveniral in izvršil revizijo vseh predpisov o vojaških služnostih, tako da bi spravil potrebe obrambe v sklad z gospodarskim in družbenim razvojem prebivaistva. Pri tem se mora, tako poudarja enotna resolucija, zjamčiti tudi odškodnina posestnikom, ki jih omejitve prizadevajo.

„Voshod“

postaje. »Posadke bodo lahko montirale medplanetne rakete iz delov, ki jih bodo prepeljali na te postaja z Zemlje«.

Znanstvenik Sergej Vjernov je prav tako prepričan, da se bliža čas, ko bo mogoče v vesolju montirati vesoljske postaje - zemeljske satelite, opozoril pa je na potrebno zaščito kozmonavtov pred radiacijo. Kozmonavti bodo morali pustiti delo in se zateči v posebna radiacijska zaklonišča, kadar bodo aparati napovedali, da prihaja čas intenzivnih radiacij.

Ugledni strokovnjak za vesoljsko medicino Vasilij Parin pa je poudaril, da je prvi sprehod človeka po vesolju velikega pomena za razvoj znanosti o vesolju sploh, posebno pa vesoljske biologije in medicine.

Bettijev „Usad“

Nakrstova, Angelca Caharija, Franko Zerjal, Nora Jankovič, Pavel Bajc, Miranda Caharija in Anton Požar. Kot statisti pa Barut, Rogelja, Morelj, Zajc, Susteršič, Sedmak, Reinhardt, Cej, Cesar, Pahor in Piščanc.

Režija Branko Gombača je bila večje izvedena, plastično in moderno. Trpeli so samo nekateri prizori (posebno v drugem dejanju), kjer se je Gombač poslušil nekaterih submodernih prijemov, ki so negativno vplivali na celoto.

Scena, ki jo je pripravil Avgust Lavrenčič, je bila posrečena kombinacija realistične in stilizirane scene.